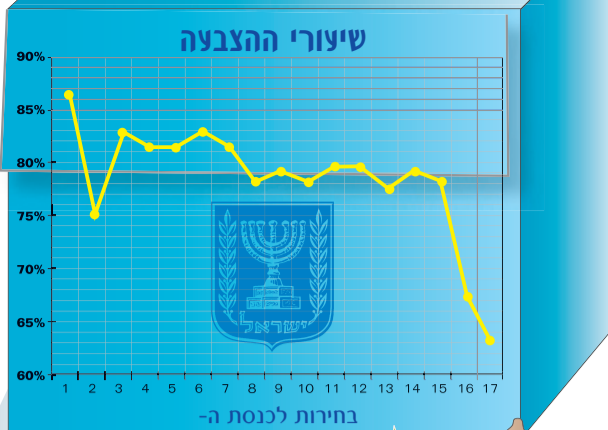

הבחירות לכנסת ה-17 במספרים

• **31** רשימות התמודדו בבחירות. • בראש ועדת הבחירות המרכזית ישבה המשנה לנשיא בית-המשפט העליון השופטת זורית ביניש. • בוועדת הבחירות היו **36** חברים; ליו"ר הוועדה היו **5** סגנים מהסיעות האלה: הליכוד, קדימה, העבודה-מימד-עם אחד, שינוי ושי"ס. • תקציב הוועדה בשנת הבחירות היה כ-**194** מיליון ש"ח. • אחוז החסימה* היה **2%** מהקולות הכשרים. • פנקס הבוחרים* נסגר ב-5 בפברואר 2006. מספר בעלי זכות הבחירה היה **5,014,622**. • כ-**4,000** בעלי זכות בחירה היו ממפוני גוש-קטיף וצפון השומרון שטרם שינו את מענם וכללו להצביע במעטפות כפולות* בקלפיות נגישות ובקלפי שבניצן (סיזור זה אינו קיים בבחירות לכנסת ה-18). • **8,280** קלפיות הוצבו בארץ ביום הבחירות. • **1,186** מהן היו נגישות למי שניידותם מוגבלת. • **188** קלפיות הוצבו בבתי-חולים ו-**51** קלפיות הוצבו בבתי-סוהר ובבתי-מעצר. • **92** קלפיות הוצבו בנציגויות ישראל בחו"ל. • לא היתה הצבעה בכלי שיט משום שלא היה כלי שיט שעובדים בו **14** ישראלים לפחות נדרש עלי-פי החוק. • הודפסו **6,519,009** פתקי הצבעה של כל רשימה, ובסך הכול הודפסו כ-**202** מיליון פתקים.

הצבעה בבחירות - זכות או חובה?
בישראל ההצבעה וולונטרית, אך בכ-25 מדינות, ובחן ארגנטינה, אוסטרליה, בלגיה, טורקיה, צ'ילה, קוסטה-ריקה ויוון, חובה על-פי חוק לפקוד את הקלפי. בכמה מדינות הימנעות מהצבעה היא עבירה שדינה קנס, ואף שלילת זכות ההצבעה בעתיד.

רגע של היסטוריה

הבחירות לאספה המכוננת נערכו ב-25 בינואר 1949, כשמונה חודשים לאחר הכרזת העצמאות, מעט לאחר שוך קרבות מלחמת העצמאות. האספה המכוננת היתה אחר כך לכנסת הראשונה.

הכנסת השבע-עשרה

שיעור ההצבעה היה 63.2% מ-5,014,622 בעלי זכות הצבעה, מספר הקולות הכשרים היה 3,137,064, אחוז החסימה* היה 2% - 62,742 קולות - ומספר הקולות למנדט היה 24,619.

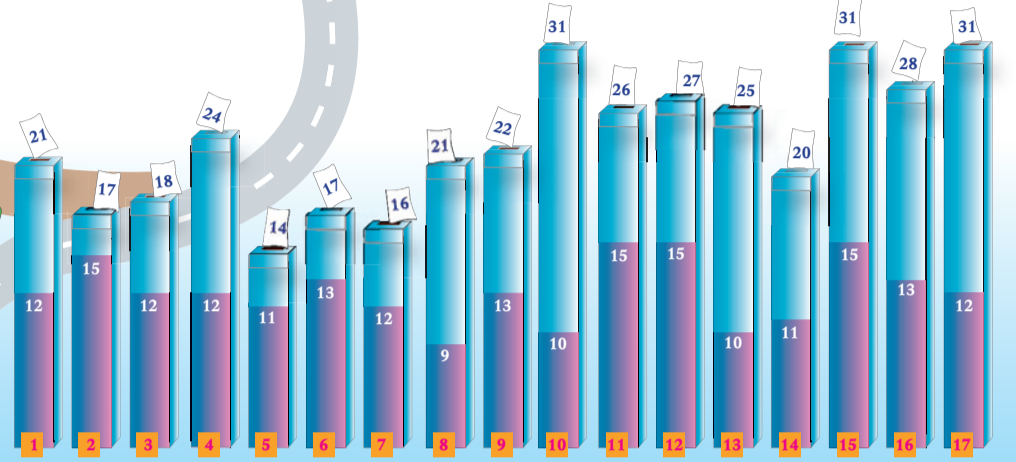
הכנסת הראשונה

שיעור ההצבעה היה 86.9% מ-506,567 בעלי זכות הצבעה, ומספר הקולות הכשרים היה 434,684, אחוז החסימה* היה 1% - 4,346 קולות - ומספר הקולות למנדט היה 3,592 בלבד.

עד שנת 1992 היתה נהוגה בבחירות לכנסת שיטת הצבעה בפתק אחד. בשנת 1992 התקבל תיקון לחוק-יסוד: הכנסת שקבע הצבעה נפרדת באותה מערכת בחירות לכנסת ולראשות הממשלה. התיקון יושם לראשונה בבחירות שנערכו בשנת 1996 וההצבעה נעשתה בשני פתקים. בשנת 2001 נערכו בחירות לראשות הממשלה בלבד, ואחריהן הושבה שיטת הבחירות הישנה על כנה. בבחירות לכנסת ה-16, שנערכו בשנת 2003, שוב הצביעו בפתק אחד רק לרשימת מועמדים לכנסת.

מדוע בכנסת 120 חברים?
הכנסת קרויה על שם כנסת הגדולה. כנסת הגדולה היתה מוסד מחוקק שהקים נחמיה בירושלים אחרי שיבת ציון. היא פעלה בשנים 410-310 לפנה"ס וכיהנו בה 70-120 חברים.

מספר הרשימות שנבחרו מתוך כלל הרשימות שהתמודדו

מספר הרשימות שהתמודדו (לבן) מספר הרשימות שנבחרו (סגור) בחירות לכנסת ה-

לקסיקון

חיקוקים עיקריים הקשורים לבחירות

- חוק-יסוד: הכנסת
- חוק-יסוד: הממשלה
- חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969
- חוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959
- תקנות הבחירות לכנסת, התשל"ג-1973
- חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973

הכנה: אורי טל והודיה קין, מרכז המחקר והמידע של הכנסת

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

עיצוב: ארט פלוס, ירושלים

הדפסה: מחלקת הדפוס והפרסומים בכנסת

הופק בד' בכסלו תשס"ו, 1 בדצמבר 2008

הסכם עוזדים - הסכם בין שתי רשימות לצירוף עודפי הקולות שלהן לאחר חלוקת המנדטים הראשונה כדי להגדיל את סיכוייהן לזכות במושב נוסף. הסכם העוזדים צריך להיחתם ולהתפרסם לפני הבחירות.

מעטפות כפולות - מעטפות ששימוש קלפיות מיוחדות. מעטפות הצבעה רגילות מוכנסות לתוך מעטפות נוספות ועליהן נכתב מספר הזהות של הבוחר. המעטפות הכפולות נספרות בכנסת.

פנקס הבוחרים - פנקס הבוחרים הוא רשימת בעלי זכות הבחירה לכנסת. משרד הפנים עורך אותו ומעדכן אותו דרך קבע. הפנקס נסגר 50 יום לפני הבחירות, ורשומים בו כל אזרחי המדינה שימלאו להם 18 עד ליום הבחירות. בבחירה בין תאריך לידה עברי ללועזי תמיד ייבחר המוקדם מן השניים, כדי להכליל אזרחים רבים ככל האפשר בפנקס הבוחרים.

שיטת בדר-עופר - שיטה לחלוקת המנדטים הנותרים לאחר החלוקה הראשונה עד ל-120 מנדטים; מוכרת בעולם כשיטת האגנבאך-בישוף (דה-הונט). השיטה מבוססת על חישוב "מוזד רשימה":

$$\text{מספר הקולות הכשרים שקיבלה רשימה} \\ \text{מספר המנדטים} + 1 = \text{מוזד רשימה}$$

רשימה שקיבלה את מוזד הרשימה הגדול ביותר זוכה במנדט נוסף. החישוב נעשה שוב ושוב עד לחלוקת כל המנדטים, עד שמגיעים ל-120.

אחוז החסימה - שיעור מסוים מכלל הקולות הכשרים שרשימה חייבת לקבל כדי להיכנס לכנסת. זו ההגבלה היחידה על כניסתה של רשימה שהשתתפה בבחירות לכנסת, ומטרתה לצמצם את מספר המפלגות המיוצגות בכנסת ולהבטיח שבכל סיעה יהיה מספר חברים מינימלי שנקבע בחוק.

עד הבחירות לכנסת ה-13 היה אחוז החסימה 1%. משנת 1992 ועד הבחירות לכנסת ה-16 היה אחוז החסימה 1.5%. כיום אחוז החסימה הוא 2%.

בחירות כלליות - רשאי להצביע בבחירות כל מי שרשום בפנקס הבוחרים.

בחירות ארציות - מדינת ישראל היא אזור בחירה אחד.

בחירות ישירות - הבוחר מצביע ישירות בעד רשימת מועמדים לכנסת.

בחירות שוות - לכל בוחר קול אחד ומשקל הקולות שווה.

בחירות חשאיות - זכותו של הבוחר לשמור על חשאיות הצבעתו. הצבעה מאחורי פרגוד במעטפת הצבעה אטומה מבטיחה את הגינות הבחירות ומונעת הפעלת לחץ על הבוחרים.

בחירות יחסיות - משקל רשימה בכנסת הוא יחסי לשיעור המצביעים בעבורה בבחירות.

מקורות

דיסקין אברהם וחנה, כיצד בוחרים: שיטות של בחירות פרלמנטריות, מכון ירושלים לחקר ישראל, ירושלים 1998. • הרמן תמר, ממשל ופוליטיקה במדינת ישראל: הבחירות בישראל, האוניברסיטה הפתוחה, תל-אביב 1988. • מיזליש שאול, יהדות: אנציקלופדיה למושגים, אישים ומסורת ישראל, ידיעות אחרונות - ספרי חמד, תל-אביב 1991. • מבקר המדינה, דוח על תוצאות ביקורת חשבונות הסיעות ורשימות המועמדים לתקופת הבחירות לכנסת השש-עשרה, נובמבר 2003. • רובינשטיין אמנון ומדינה ברק, המשפט החוקתי של מדינת ישראל, מהדורה ו', הוצאת שוקן, ירושלים 2005. • הכנסת, www.knesset.gov.il • Election Process Information Collection, www.epicproject.org • Parties and Elections in Europe, www.parties-and-elections.org.de • אדרי תמר, מנכ"ל ועדת הבחירות המרכזית. • חכימיאן טובי, מנהלת תשלומי שכר ותנאים לחברי הכנסת, חשבות הכנסת. • עו"ד אסטרן ארבל, הלשכה המשפטית של הכנסת.